

УСПП

« 29 » вересня 2023 р.

№ 02-1-423

Президенту України
Зеленському В.В.

Шановний Володимире Олександровичу!

Під час чергового засідання Антикризового штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану (АШ) Правління УСПП за участі представників Верховної Ради України, Уряду, органів місцевого самоврядування, НАНУ, структурованих об'єднань та організацій промисловців, підприємців, роботодавців, профспілок та експертів з питання забезпечення пріоритетного розвитку переробної промисловості у процесі відновлення від наслідків війни серед пріоритетів ресурсного забезпечення процесів відновлення було наголошено на проблемі доступу бізнесу до кредитування та необхідності удосконалення грошово-кредитної політики Національного банку України.

Порівняно з довоєнним періодом номінальний обсяг кредитів банків скоротився на 140 млрд. грн. (або на 13%) при тому, що споживчі ціни за цей час зросли на 30%, а девальвація гривні склала 25%. За наявними оцінками, рівень банківського кредитування економіки (за працюючими кредитами) становить близько 10% ВВП – найнижчий показник в світі серед країн з ринками, що формуються (Чехія-70%, Польща -60%, Грузія -80% ВВП).

Процентні ставки банків за гривневими кредитами для бізнесу з початку війни зросли вдвічі до 20% річних, що обмежує бізнес-активність та збільшує витрати держави на підтримку кредитування. Кредити в межах державної програми “Доступні кредити 5-7-9%” і надалі формують близько третини працюючого валового портфеля гривневих кредитів бізнесу (за час дії воєнного стану в Україні майже 148 млрд грн), з яких лише до 5% припадає на інвестиційні проекти.

Тенденція скорочення кредитів у реальну економіку вочевидь не відповідає потребам забезпечення стійкості національної економіки в умовах воєнного стану.

Проте за поточної монетарної політики банківська система в Україні (частка державних у якій складає понад половини) і надалі не матиме потреби вдаватися до суто ринкових інструментів забезпечення зростання активів, зокрема через кредитування. Наразі навіть висока дохідність ОВДП (17-19%) не приваблює банки, оскільки вони мають змогу отримувати значно вищі доходи від безпечного розміщення у депозитних сертифікатах НБУ.

На тлі тримання НБУ надвисокого рівня облікової ставки (з липня знизилась лише з 25% до 20%) станом на кінець вересня обсяг ліквідності банківського сектору збільшився до 712 млрд грн, у тому числі 474 млрд грн – у депозитних сертифікатах НБУ. При цьому, фінансові результати банків продовжують зростати. Так, у січні-

серпні 2023 року чистий прибуток банківської системи збільшився до 95,1 млрд. гривень (+11,9 млрд. грн у серпні). У довоєнний 2021 рік за ті ж 8 місяців банки заробили 45,6 млрд грн, тобто у 2 рази менше.

За експертними оцінками, понад третини процентних доходів банків формують депозитні сертифікати НБУ (у 1 півріччі отримано процентів за депозитними сертифікатами НБУ на рівні 43,2 млрд грн, що майже збігається з обсягом загальних витрат у проєкті держбюджету на 2024 рік на програми прямої підтримки української економіки - близько 42 млрд грн.). При цьому ринкові джерела продукують лише 40% процентних доходів банків.

Оскільки виплата Національним банком процентів за депозитними сертифікатами здійснюється з поточних доходів НБУ, основним джерелом яких є проценти Уряду за ОВДП, утримання високого рівня облікової ставки та тривання поточних умов для підвищення прибутковості банківської системи у відриві від нагальних процесів відновлення лише збільшуватиме тягар витрат дефіцитного Державного бюджету в умовах війни та призводитиме до консервації економічної активності та сировинної структури експорту.

Наполягаючи на необхідності реалізації рішення Антикризового штабу стійкості економіки в умовах воєнного стану з питання ресурсного забезпечення економічного відновлення, удосконалення грошово-кредитної, монетарної політики, забезпечення доступу бізнесу до кредитування, звертаємось до Вас, шановний Володимире Олександровичу, з пропозицією ініціювати спільний, за участі представників Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, Національного банку, Ради НБУ, експертів, розгляд доцільності адаптації засад грошово-кредитної політики до потреб відновлення економіки в умовах воєнного стану.

З повагою,

**Президент УСПП,
Співголова Національної тристоронньої
соціально-економічної ради**

А.К.Кінах